

דצמבר 2018

סקר אליטות משותף - סיכום

הדופק הפלסטיני-ישראלי: סקר אליטות משותף

אליטות משני צדי המתרס מושפעות מתפיסותיהן לגבי החברות שלהן, ומתפיסותיהן לגבי העמדות בצד השני: אליטות הסבורות שהצד שלהם או הצד השני תומך בפתרון שתי המדינות יהיו מוכנות יותר לעשות מעשה ולתמוך בפומבי בפתרון זה. אך האליטות הפלסטיניות והישראליות משוסעות על רקע עמדות אידיאולוגיות והזדהות מפלגתית באופן דומה לאוכלוסייה הכללית בשני הצדדים; ייתכן שאותן אליטות יהיו מחויבות יותר לעמדותיהן לאורך זמן לעומת הציבור הכללי, אך יפגינו גם פער גדול יותר בין עמדות תיאורטיות לבין תמיכה במדיניות בפועל. אידיאולוגיה קיימת משפיעה על התגובות ביחס למידע חדש בנוגע לתמיכה של צד זה או אחר בפתרון שתי המדינות.

להלן התוצאות של סקר הדופק הפלסטיני-ישראלי: סקר האליטות המשותף נבנה על ידי [מרכז תמי שטיינמץ למחקר שלום באוניברסיטת תל אביב](#) והמרכז הפלסטיני למדיניות ולמחקרים ברמאללה, במימון [האיחוד האירופי](#).

המדגם הפלסטיני כלל 490 חברי אליטות, והמדגם הישראלי כלל 153 – שני המדגמים כללו אנשי אקדמיה, אנשי עסקים בולטים, אנשי תקשורת, פוליטיקאים, ומנהיגים של המגזר השלישי. הראיונות בקרב המדגם הישראלי נערכו בחודשים אוגוסט וספטמבר 2018 באמצעות הטלפון על ידי חברת מדגם. המשתתפים הפלסטינים רואיינו פנים אל פנים על ידי צוות המרכז הפלסטיני למדיניות ולמחקרים בחודשים מאי ויוני 2017.

(1) מטרה ושיטות:

מטרתו של סקר האליטות היא לבחון מאפיינים מסוימים של חברי אליטות, כגון ההיכרות שלהם עם הגישות הרווחות בקרב החברה שבה הם חיים וכן בצד השני, ואת הזיקות בין הגישות, בעיקר בנוגע לפתרון שתי המדינות. באופן מפורט נועד הסקר: (1) לבחון את ההשפעה של המידע לפיו רוב האוכלוסייה

בצד שלך מוכן לתמוך בפשרה למען פתרון שתי-המדינות; (2) לבחון את ההשפעה של המידע לפיו רוב האוכלוסייה בצד השני מוכנה לתמוך בפשרה למען פתרון שתי-המדינות. כדי לבחון את שתי המטרות הללו, שאלת המחקר שלנו נוסחה באופן הבא: האם מידע בנוגע למגמות הללו מגביר את נכונותם של חברי אליטות לתמוך בפשרה? (3) לבחון את ההשפעה של המידע והנתונים ביחס לבורות ועיוות תפיסות קולקטיבי של חברי אליטות. שאלת המחקר שנוסחה על פי מטרה זו הייתה: האם חברי אליטות בעלי הידע הדרוש יכולים להעריך נכון יותר את העמדות בצד השני, וייתו פחות לעיוות תפיסה בנוגע למטרות ארוכות הטווח של הצד השני ביחס לסכסוך?

כדי לבחון את השאלות הללו, הצגנו בפני המרואיינים מידע מעודכן המתבסס על סקרי דעת קהל אמינים (סקרי הדופק הפלסטיני-ישראלי שנערכו במסגרת פרויקט זה), שנערכו בקרב האוכלוסייה הכללית בשני הצדדים, ואז ביקשנו לשמוע את תגובתם של חברי אליטות לנתונים הללו. בהמשך לתרגיל זה, מטרת הסקר הייתה להעריך כיצד מגיבים חברי אליטות למידע המאשש או מפריך את תפיסות העולם המקוריות שלהם, האם הם מתייחסים למידע כאמין, והאם ישנו את תפיסותיהם לאור המידע החדש.

ביתר פירוט, שאלנו שלוש שאלות הנוגעות לתמיכה בתהליך השלום או התנגדות לו, והן שימשו כמשתנה התלוי בסקר זה:

- (1) עמדות ביחס לפתרון שתי המדינות,
 - (2) עמדות ביחס לחבילת יישום של פתרון שתי-המדינות,
 - (3) נכונות להצהיר או לעשות מעשה בעד או נגד הסכם על פי המתווה של פתרון שתי-המדינות.
- השתמשנו בשלוש שאלות כדי להעריך את עמדותיהן של האליטות, ובעיקר את התפיסות שלהם לגבי תפיסות הצד שלהם ותפיסות הצד האחר (אלו שימשו כמשתנים הבלתי תלויים בסקר זה):
- (1) תפיסות ביחס לעמדת הרוב בנוגע לפתרון שתי המדינות בצד של המרואיין,
 - (2) תפיסות ביחס לעמדת הרוב בנוגע לפתרון שתי המדינות בצד האחר, וכן
 - (3) תפיסות בנוגע למידת הדיוק או אי הדיוק של ממצאי סקרים המראים תמיכה בקרב הפלסטינים ובקרב הישראלים בפתרון שתי המדינות וביישומו.

תיאור המדגם:

חשוב לציין שמנקודת מבט מתודולוגית, הסקר לא נועד להגדיר או לספק הכללות כמותניות בנוגע לעמדות של האליטות הפלסטיניות והישראליות בנוגע לתהליך השלום; כיוון שאין לנו דרך מוסכמת להגדיר מדגם "אליטות", הסקר אינו מתיימר לייצג אוכלוסייה זו. למעשה, הסקר מייצג אופן חשיבה ופוטנציאל לשינוי עמדות בקרב אותן מדגם של מרואיינים, כולם דמויות משפיעות בקהילות שבהן הם חיים. כמו כן בוחן הסקר את העקיבות הפנימית ואת העמדות המנוגדות בתוך אותו מדגם של אליטות, למשל מידת העקיבות של העמדות וכיצד אותן אליטות מגיבות למידע חדש.

האתגר המתודולוגי היה מורכב עוד יותר עקב אחוזי סירוב גבוהים. נכון יהיה לומר שהמדגם הסופי היה מדגם נוחות, או מדגם לא הסתברותי, בשני הצדדים. לכאורה היינו יכולים להתייחס למשקלם היחסי של הנתונים כדי להבטיח ייצוג שווה של כל סוגי האליטות, המגמות והאידיאולוגיות, אך שקלול זה יהיה בגדר ספקולציה – כיוון שאין הגדרה ברורה בנוגע לגודל של כל קבוצה (שיכולה להתייחס לתחום עיסוק או לאידיאולוגיה) בתוך האליטה של כל אחד מהצדדים. כך, איננו יכולים, בשלב זה, לגזור מסקנות כלליות המתייחסות לכלל האליטה הפלסטינית

או הישראלית. פרויקט זה, אשר כלל שני סקרים, ב-2017 וב-2018, צריך להתקבל כמחקר פיילוט. סקר נוסף יתבצע במהלך 2018. מאפיינים שיאוששו פעם נוספת בסקר השני, שיערך בקרב קבוצה אחרת של משיבים, ייחשבו כמחווניים מובהקים יותר בקרב האליטות הישראליות והפלסטיניות.

אף שהממצאים הבסיסיים בנוגע לעמדות האליטות אינם ברי הכללה, התוצאות יכולות להיות שימושיות מאוד לצורך הניתוח הפנימי, שאליו כיוון מחקר זה. כיוון שמטרת הסקר היא לבסס זיקות ולא דווקא לתאר עמדות, חוסר הייצוג אינו גורע ממידת התקפות של הזיקות. אף על פי כן, היה צורך בייצוג של כל הקבוצות הרלוונטיות או סוגי האליטות, ושל כל המגמות הפוליטיות או האידיאולוגיות הקיימים בשתי החברות. המדגם הפלסטיני כולל 490 חברי אליטות המתחלקים באופן הבא: 18% אנשי אקדמיה, 26% עובדים בארגוני הסקטור השלישי, 22% חברי אליטות פוליטיות, 17% אנשי תקשורת, ו-15% מהסקטור הפרטי. המדגם הישראלי היה קטן יותר וכלל 153 משתתפים בלבד, שהתחלקו באופן הבא: 39% אנשי אקדמיה, 26% מנהלים בדרג בכיר בסקטור הפרטי, 13% אישים פוליטיים, 12% אנשי תקשורת ו-5% עובדים מהסקטור השלישי.

המדגמים כללו נציגים של כל העמדות הפוליטיות והאידיאולוגיות בשתי החברות. בצד הישראלי, היחס בין אלו שהזדהו כשמאלנים, כאנשי מרכז או כאנשי ימין היה שונה לעומת ייצוגם באוכלוסייה הכללית: מעט יותר מ-33% הצהירו על עצמם כשמאלנים, 32% הזדהו כאנשי מרכז ו-33% דיווחו כי הם אנשי ימין. במילים אחרות, חלוקה כמעט מאוזנת של שלישי בכל מחנה, או כמעט שני שלישי במרכז ובשמאל (בכלל הציבור היהודי, יותר ממחצית האזרחים משייכים את עצמם למחנה הימין, לעומת כ-42% במרכז ובשמאל). כמו כן, 69% הזדהו כחילונים, 16% אמרו שהם מסורתיים, 12% דתיים ו-3% חרדים. בצד הפלסטיני, הקבוצה הגדולה ביותר (36%) כללה משתתפים שאינם מזדהים עם אף פלג, 34% הביעו הזדהות עם פת"ח, 10% הם אנשי חמאס, ו-16% מזדהים עם מפלגות אחרות. ממצאים אלו קרובים הרבה יותר לחלוקה הפוליטית של האוכלוסייה הפלסטינית באופן כללי.

(2) ממצאים עיקריים:

אף כי המדגם אינו מתיימר להיות מייצג, אין לשלול את האפשרות שממצאים אלו אכן מייצגים עמדות בקרב האליטות. בהתאם לכך, אנו סבורים כי נכון יהיה להשתמש במחקר הפיילוט הזה כדי לתאר את עמדות האליטות בחלוקה לעמדות פוליטיות: ימין, מרכז ושמאל בקרב האליטה בישראל, והזדהות עם פת"ח, חמאס, מפלגות אחרות ואי-הזדהות בקרב הפלסטינים. כמו בסקרי דעת קהל אחרים שערכנו, הממצאים מצביעים שהצהרה עצמית על הזדהות פוליטית/אידיאולוגית היא אחד מגורמי הניבוי החזקים ביותר לעמדות.

עמדות בנוגע לרעיון הכללי של פתרון שתי-המדינות:

שאלנו את חברי האליטות על תמיכה או התנגדות ביחס לרעיון הכללי של פתרון שתי המדינות, "המבוסס על הקמת מדינה פלסטינית לצד ישראל, פתרון המוכר כ'פתרון שתי-המדינות'". רוב חברי האליטה הפלסטינית שהתראיינו לסקר זה תומכים בפתרון שתי המדינות: מרואיינים תומכי פת"ח הביעו את שיעור התמיכה הגבוה ביותר, 83%, ואחריהם תומכי מפלגות אחרות (52%), בלתי מזדהים (52%), ו-54% מתומכי חמאס – פי שניים לעומת הסקר הקודם. בצד הישראלי-היהודי, נרשמה תמיכה גבוהה מאוד בקרב האליטות משמאל (96%) וממרכז (78%), לעומת שיעור תמיכה נמוך יותר (30%) בקרב הימין.

האם אתה תומך או מתנגד לרעיון הכללי של פתרון "המבוסס על הקמת מדינה פלסטינית לצד ישראל, פתרון המוכר כ'פתרון שתי-המדינות'?

	ישראלים			פלסטינים			
	ימין	מרכז	שמאל	חמאס	בלתי מזדהים	מפלגות אחרות	
תומך	30%	78%	96%	54%	52%	52%	83%
מתנגד	64%	16%	0%	46%	47%	48%	17%

6%	6%	4%	0%	2%	0%	1%	לא יודע/אין תגובה
----	----	----	----	----	----	----	-------------------

ממצאים אלו מאששים את התוצאות של מחקרים קודמים שנערכו בקרב כלל האוכלוסיות בשני הצדדים, אשר קבעו שהזדהות פוליטית או אידיאולוגית היא מרכיב מפתח, המתאר עמדות ותפיסות עולם מובחנות באופן מובהק ביחס לעימות. כמו כן עולים הממצאים בקנה אחד עם ממצא נוסף ממחקרים קודמים: אפילו בקרב הקיצוניים בשני הצדדים, תומכי חמאס בצד הפלסטיני ואנשי ימין בישראל, קיימת תמיכה מסוימת בפתרון שתי המדינות; יתר על כן, בצד הישראלי, אנשי המרכז מחזיקים בעמדות הקרובות הרבה יותר לאלו של השמאל לעומת הימין, אך בשיעורים נמוכים מעט.

כמו כן נמצאה סתירה בצד הישראלי בהשוואה בין עמדות האליטות לבין עמדות הציבור: אנשי שמאל ומרכז מקרב האליטות הפגינו תמיכה רחבה יותר השנה בפתרון שתי המדינות לעומת מקביליהם בציבור הכללי. בשנתיים האחרונות צנחה התמיכה בפתרון זה בעיקר בקרב השמאל (אשר בדצמבר 2016 עמדותיו היו קרובות יותר לאלו של האליטות); אנשי המרכז מפגינים יציבות בתמיכה בפתרון הנעה סביב 65%-64%. ניתן לומר כי האליטות מפגינות עקביות רבה יותר בתמיכתן במדיניות ובתיוגן כ"שמאל" וכי המרכז נוטה יותר לצד הימני; אך ייתכן שיש כאן גם יותר עקביות לאורך זמן.

האבחנה האחרונה מתאימה לשני הצדדים, שמגמות התמיכה בקרבם כמעט ולא השתנו מאז 2017 – בניגוד לצניחה באחוזי התמיכה בקרב הישראלים והפלסטינים גם יחד. היוצא מן הכלל היחיד הוא תומכי חמאס, כיוון שעל פי המדגם האחרון, שיעור התומכים בפתרון שתי המדינות צמח פי שניים, אך יש לזכור כי מדובר בתת-מדגם קטן ובלתי ניתן להכללה.

עמדות בנוגע לחבילת היישום של פתרון שתי-המדינות:

שאלנו את המשתתפים או יתנגדו או יתמכו בחבילת יישום של פתרון שתי-המדינות הכולל את הסעיפים הבאים: "הקמה של מדינה פלסטינית מפורזת בגבולות הדומים לגבולות 67"; סיפוח ישראלי של גושי התנחלויות גדולים בתמורה לחילופי שטחים שווים ערך שיועברו לשליטת פלסטין, ופינוי התנחלויות מבודדות; מזרח ירושלים כבירתה של פלסטין ומערב ירושלים תישאר בירתה של ישראל, כל צד ישלוט במקומות הקדושים לו בעיר העתיקה; שיבה של פליטים פלסטינים למדינה הפלסטינית, ואיחוד משפחות מוגבל בתוך מדינת ישראל". אותה שאלה לגבי חבילת היישום הוצגה בסקר המשותף שלנו בקרב האוכלוסייה הכללית בשני הצדדים.

בקרב משיבים מבני האליטה הפלסטינית, רוב של תומכי פת"ח תמך גם בחבילה (61%). כל האחרים דחו את החבילה, עם 30% תמיכה בלבד בקרב תומכי חמאס, 31% בקרב תומכי מפלגות אחרות, ו-34% בקרב הבלתי מזדהים. בקרב ישראלים נרשמה תמיכה גבוהה בקרב השמאל (90%) והמרכז (51%), אך רק 10% מבין חברי האליטות תומכי הימין הביעו תמיכה בחבילה.

כעת, חשוב על תכנית יישום של פתרון שתי המדינות אשר כוללת: הקמה של מדינה פלסטינית מפורזת בגבולות הדומים לגבולות 67; סיפוח ישראלי של גושי התנחלויות גדולים בתמורה לחילופי שטחים שווים ערך שיועברו לשליטת פלסטין, ופינוי התנחלויות מבודדות; מזרח ירושלים כבירתה של פלסטין ומערב ירושלים תישאר בירתה של ישראל, כל צד ישלוט במקומות הקדושים לו בעיר העתיקה; שיבה של פליטים פלסטינים למדינה הפלסטינית, ואיחוד משפחות מוגבל בתוך מדינת ישראל. האם תתמוך בהסכם השלום או תתנגד לו?

ישראלים			פלסטינים			
שמאל	מרכז	ימין	חמאס	מפלגות אחרות	בלתי מזדהים	פת"ח

10%	51%	90%	30%	31%	34%	61%	תומך
86%	41%	2%	70%	67%	62%	37%	מתנגד
4%	8%	8%	0%	2%	4%	2%	לא יודע/אין תגובה

הממצאים אינם שונים משמעותית מאלו שנמצאו בשנה שעברה, ונראה כי המגמה הכללית שומרת על עקביות: קיים פער משמעותי בין אחוז התומכים בפתרון שתי המדינות בעיקרון לבין אלו התומכים בו כאשר הוא מוצג בפירוט. פער זה גדול יותר בקרב האליטות לעומת כלל הציבור.

- בקרב האליטות הישראליות, 67% תומכים ברעיון, אך 50% תומכים בתוכנית – פער של 17 אחוזים. בקרב הציבור הכללי, 49% תמכו בפתרון בעיקרון ביוני 2018, ו-46% תמכו בתוכנית המפורטת המקורית – פער של שלושה אחוזים בלבד (אותו פער נמצא גם בקרב יהודים ישראלים וערבים ישראלים כשנבחנו בנפרד).

- בקרב האליטות הפלסטיניות, 62% תומכים בעיקרון של פתרון שתי המדינות, אך 42% בלבד תומכים בתוכנית המפורטת – פער של 20 אחוזים, הדומה לזה שנמצא בקרב האליטות הישראליות. כאן, שוב, הפער בציבור הפלסטיני קטן יותר, עם 43% התומכים בפתרון שלי המדינות בעיקרון ו-37% התומכים בתוכנית המפורטת – פער של שישה אחוזים בלבד.

- הפער בין התמיכה התיאורטית לתמיכה המעשית גדל אף יותר כשבוחנים את תתי-הקבוצות. למשל, 78% מהאליטות במרכז תומכות בעיקרון של פתרון שתי המדינות, אך בתוכנית המפורטת תמכו 51% בלבד – פער של 26 אחוזים. באופן דומה, 83% מהמשיבים מהאליטות שהזדהו כתומכי חמאס הביעו תמיכה בעיקרון, אך 61% בלבד תמכו בתוכנית המפורטת – ירידה של 21 אחוזים.

- בקרב כלל האוכלוסייה בישראל נמצא פער נרחב בין התיאוריה למעשה הן בשמאל והן במרכז; החריג נמצא בקרב כלל הציבור הימני בישראל – 23% בלבד תמכו ברעיון של שתי המדינות, אך בסקר שנערך ביוני 2018, 31% תמכו בתוכנית המפורטת.

תפקידם של התמריצים:

כדי לבחון את עוצמת ההתנגדות חבילה, פנינו לפלסטינים ולישראלים שהביעו התנגדות, והוספנו תיקון שנועד לשמש כתמריץ. לפלסטינים הוצגה האפשרות ש"ממשלת ישראל תכריז שהיא מכירה בזכות הפלסטינית הלאומית וההיסטורית למדינה בשטחים שנכבשו ב-1967 ותכיר בחלקה של ישראל בגרימת סבלם של הפליטים הפלסטינים". התגובה בקרב אליטות תומכות חמאס הייתה חיובית באופן מפתיע, עם יותר מארבעה מכל עשרה (43%) ששינו את דעתם והביעו תמיכה בחבילה אם תכלול תמריץ זה; הגמישות הרבה ביותר נצפתה בקרב תומכי פת"ח, עם 54% ששינו את דעתם, לצד 30% מהבלתי מזדהים, ו-31% תומכי מפלגות אחרות שינו את דעתם והסכימו לקבל את החבילה.

בקרב הישראלים שהביעו התנגדות לחבילה, התמריץ קבע כי "ההנהגה הפלסטינית תכריז שהיא מכירה בקשר הדתי והלאומי של ישראל לאזור, ובזכותה להתקיים כמדינה יהודית". בקרב האליטה בישראל, התגובה החיובית ביותר נרשמה בקרב אנשי מרכז, עם 30% ששינו את דעתם וקיבלו את החבילה בתוספת תמריץ זה; רק 21% מקרב אנשי הימין שינו את דעתם. במדגם הישראלי, מספרם של אנשי המרכז והשמאל שהתנגדו לחבילה היה כה קטן, עד כי אין להתייחס לממצאים ככאלה ברמת מובהקות גבוהה.

פלסטינים		ישראלים						
[השאלה הוצגה רק למי שהביעו התנגדות או התנגדות מוחלטת לחבילה הקודמת] אף שהבעת התנגדות לחבילת השלום שהוצגה בשאלה הקודמת, אם תכריז שהיא מכירה בזכות הפלסטינית הלאומית וההיסטורית למדינה בשטחים שנכבשו ב-1967 ותכיר בחלקה של ישראל בגרימת סבלם של הפליטים הפלסטינים, האם תתמוך או תתנגד לחבילת השלום?		[השאלה הוצגה רק למי שהביעו התנגדות או התנגדות מוחלטת לחבילה הקודמת] אף שהבעת התנגדות לחבילת השלום שהוצגה בשאלה הקודמת, אם תתנגד לחבילת השלום?						
תומך	מתנגד	לא יודע/אין תגובה	פת"ח	בלתי מזדהים	מפלגות אחרות	מרכז	ימין	שמאל
43%	57%	0%	54%	30%	31%	30%	21%	0%
57%	35%	0%	35%	63%	64%	65%	67%	100%
0%	11%	0%	11%	7%	5%	5%	12%	0%

תפיסות ביחס לעמדת הרוב בצד של המרואייין:

ביקשנו מהמשתתפים בשני הצדדים להעריך מהי העמדה הרווחת כיום בקרב האוכלוסייה בצד שלהם בנוגע לרעיון הכללי של פתרון שתי-המדינות. רוב תומכי פת"ח (72%) ומפלגות אחרות (51%) סברו שרוב הציבור הפלסטיני תומך בהסכם, בעוד שרק 39% מבין הבלתי מזדהים ו-48% מבין תומכי חמאס הביעו סברה דומה. בקרב האליטה בישראל, רק בשמאל (45%) מאמינים שרוב הישראלים תומכים בפתרון שתי המדינות; רק 49% מאנשי המרכז ו-24% מאנשי הימין הביעו סברה דומה.

ממצאים אלו דומים במידה רבה לאלו שעלו מקרב האוכלוסייה הכללית: האידיאולוגיה של המשיבים משפיעה על הערכותיהם בנוגע לחברה שבה הם חיים; כך, ישראלים תומכי שמאל ופלסטינים תומכי פת"ח יעריכו בסבירות גבוהה יותר שמרבית בני החברה שלהם חושבים כמוהם, בעוד שתומכי ימין או חמאס ייטו שלא להעריך שהציבור שלהם תומך בעמדה אשר רובם מתנגדים לה.

פלסטינים		ישראלים						
לדעתך, מה עמדת הרוב הפלסטיני כיום בנוגע לפתרון זה?		לדעתך, מה עמדת הרוב הישראלי כיום בנוגע לפתרון זה?						
תומך	מתנגד	לא יודע/אין תגובה	פת"ח	בלתי מזדהים	מפלגות אחרות	מרכז	ימין	שמאל
72%	21%	7%	51%	39%	48%	45%	49%	24%
21%	43%	0%	43%	49%	48%	41%	41%	64%
7%	6%	0%	6%	12%	4%	14%	10%	12%

תפיסות ביחס לעמדת הרוב בצד השני:

כמו כן ביקשנו מהמשתתפים בשני הצדדים להעריך מהי העמדה הרווחת כיום בקרב הציבור בצד השני בנוגע

לרעיון הכללי של פתרון שתי-המדינות. כמעט מחצית מבין חברי האליטות תומכי פת"ח, 58% מתומכי חמאס, 35% מתומכי מפלגות אחרות, ו-25% מהבלתי מזדהים מאמינים שרוב הציבור בישראל תומך בפתרון שתי המדינות. בקרב האליטה בישראל, כמחצית מאנשי השמאל (49%) מאמינים שרוב הפלסטינים תומכים בפתרון שתי המדינות, בדומה לאחוזים שנמצאו בקרב תומכי פת"ח; 39% מאנשי המרכז ו-18% מאנשי הימין הביעו סברה דומה.

		פלסטינים					ישראלים	
		מה עמדת הרוב בקרב הישראלים-היהודים כיום בנוגע לפתרון זה?					מה עמדת הרוב הפלסטיני כיום בנוגע לפתרון זה?	
	פת"ח	חמאס	מפלגות אחרות	בלתי מזדהים	שמאל	מרכז	ימין	
הרוב תומך	48%	58%	35%	25%	49%	39%	18%	
הרוב מתנגד	50%	38%	58%	60%	22%	43%	72%	
לא יודע/אין תגובה	2%	4%	7%	15%	29%	18%	10%	

עמדות בנוגע למידת הדיוק של הממצאים:

לאחר מכן נאמר למשתתפים שסקר אמין שנערך בקרב הציבור הכללי של פלסטינים ושל ישראלים קבע שרוב הפלסטינים ורוב הישראלים תומכים בפתרון שתי מדינות ובתכנית ליישום הכוללת שלום אזורי על פי המתווה של יוזמת השלום הערבית. בתגובה לכך, רוב מקרב כל הקבוצות של האליטות הפלסטיניות והישראליות (מלבד השמאל הישראלי) הביעו ספק בנוגע למידת הדיוק של הממצאים. בקרב הפלסטינים, 33% מבין תומכי פת"ח, 14% מהבלתי מזדהים, 17% מתומכי המפלגות האחרות ו-26% מקרב תומכי חמאס אמרו שהממצאים מדויקים. פלסטינים רבים יותר סברו כי הממצא הנוגע לפלסטינים מדויק, אך הטיילו ספק בזה הנוגע לישראלים: 31% מבין תומכי פת"ח, 26% מתומכי המפלגות האחרות, 29% מהבלתי מזדהים, ו-34% מקרב תומכי חמאס. בקרב הישראלים, רוב מבין תומכי השמאל (63%) האמינו שהממצאים מדויקים, לעומת 39% בלבד מאנשי המרכז ו-10% מאנשי הימין. יותר חברי אליטות מהימין (16%) מאמינים שהממצאים מדויקים ביחס לישראלים בלבד, לעומת 14% אנשי מרכז ו-4% מהשמאל שהביעו סברה דומה. יש לציין כי יש גרעין של אמת בגישה הספקנית. בסקר הכללי שנערך פחות או יותר במקביל לסקר האליטות, פחות ממחצית – כלומר, מיעוט – מקרב הישראלים ומקרב הפלסטינים הביעו תמיכה בפתרון שתי המדינות באופן כללי. הספק שהביעו חברי האליטות מעיד על קריאה נכונה של החברות הן בצד הישראלי והן בצד הפלסטיני.

סקר שנערך לאחרונה על ידי המרכז הפלסטיני למדיניות ולמחקרים ואוניברסיטת תל אביב קבע שרוב הפלסטינים ורוב הישראלים תומכים בפתרון שתי מדינות ובתכנית ליישום הכוללת שלום אזורי על פי המתווה של יוזמת השלום הערבית. האם אתה סבור שהממצא הזה משקף במדויק או שלא במדויק את העמדות האמיתיות של הציבורים הישראלי והפלסטיני?

		פלסטינים					ישראלים	
		מה עמדת הרוב בקרב הישראלים-היהודים כיום בנוגע לפתרון זה?					מה עמדת הרוב הפלסטיני כיום בנוגע לפתרון זה?	
	פת"ח	בלתי מזדהים	מפלגות אחרות	חמאס	שמאל	מרכז	ימין	
מדויק	33%	14%	17%	26%	63%	39%	10%	
מדויק בנוגע לפלסטינים, אך לא בנוגע לישראלים	31%	26%	29%	34%	8%	6%	8%	
מדויק בנוגע לישראלים, אך לא בנוגע לפלסטינים	12%	10%	11%	12%	4%	14%	16%	

58%	29%	10%	24%	39%	41%	18%	לא מדויק ביחס לשני הצדדים
8%	12%	16%	4%	5%	8%	7%	לא יודע/אין תגובה

השפעת המידע על עמדות האליטות:

שאלנו את המשתתפים משני הצדדים, בלי קשר לעמדתם הנוכחית, אם הממצא הנוגע לתמיכה של רוב הציבור בפתרון שתי המדינות וביישומו מגדיל או מקטין את הסבירות שיתמכו בפתרון זה, או שאין לו כל השפעה על עמדותיהם. רוב גדול מבין תומכי פת"ח (42%) אמרו שהנתון מגדיל את הסבירות שיתמכו בפתרון; 21% מתומכי המפלגות האחרות, 18% מהבלתי מזדהים, ו-16% מתומכי חמאס הביעו עמדה דומה. מעניין לציין כי בשאלה זו, כמו ברוב השאלות האחרות בסקר, המשיבים תומכי חמאס הפגינו רמת פתיחות ופוטנציאל תמיכה כפולים כמעט בהשוואה לשנה הקודמת – ב-2017, השיעור של תומכי חמאס שאמרו שתמיכה ציבורית תגדיל את הסיכויים שיתמכו בהסכם עמד על 8%.

השיעור הגבוה יותר מבין כל הקבוצות מלבד פת"ח העיד שממצא זה לא ישפיע על עמדותיו: 52% מבין תומכי חמאס, 56% מתומכי המפלגות האחרות, 56% מהבלתי מזדהים, ו-45% מתומכי פת"ח. רק אחוז קטן מבין כל הקבוצות אמר שהממצא הזה יקטין את הסבירות שיתמכו בפתרון שתי המדינות: 32% מבין תומכי חמאס, 22% מתומכי המפלגות האחרות, 17% מהבלתי מזדהים, ו-11% מתומכי פת"ח.

בקרב הישראלים נמצא דפוס דומה. השיעור הגבוה ביותר של אלו שאמרו שהממצא יגדיל את הסבירות שיתמכו בפתרון שתי המדינות נמצא בקרב אנשי שמאל (25%), ואחריהם אנשי המרכז (20%) והימין (14%). רוב ניכר מבין כל הקבוצות אמר שהממצא לא ישפיע על עמדותיו: 82% מהימין, 76% מהמרכז, ו-75% מהשמאל. רק אחוז קטן מבין כל הקבוצות אמר שהממצא הזה יקטין את הסבירות שיתמכו בפתרון שתי המדינות: 4% מהימין, 0% מהמרכז ו-0% מהשמאל.

לא קשר לעמדתך הנוכחית, האם הממצא הזה יגדיל או יקטין את הסבירות שתתמוך בפתרון שתי המדינות, או שלא תהיה לו כל השפעה?

	ישראלים				פלסטינים		
	ימין	מרכז	שמאל	חמאס	בלתי מזדהים	מפלגות אחרות	פת"ח
יגדיל את הסבירות	14%	20%	25%	16%	18%	21%	42%
לא ישפיע	82%	76%	75%	52%	56%	56%	45%
יקטין את הסבירות	4%	0%	0%	32%	22%	17%	11%
לא יודע / אין תגובה	0%	4%	0%	0%	3%	6%	2%

ממצאים אלו מעידים על הטיית אישור: העובדה שעמדותיהם הקיימות של אנשים משפיעות באופן ניכר על האופן שבו הם מעבדים מידע חדש. לאלו שדחו מראש את רעיון שתי המדינות יהיה פחות סיכוי לקבל מידע, גם אם הוא אמין, הקובע שרוב הציבור תומך בעמדות שהם מתנגדים להן, ולהיפך. כמו כן אפשר לראות בכך עדות שהאליטות ברובן מבססות את עמדותיהן על הניתוח שלהן עצמן ואינן מושפעות מדעת הקהל בלבד.

השפעת המידע על התנהגות האליטות:

שאלנו את המשתתפים משני הצדדים: בהנחה שרוב הציבור שלהם תומך בחבילת השלום המפורטת על בסיס סקרים, האם הם ינקטו צעדים או ישחררו הצהרות התומכות או מתנגדות לחבילת היישום של פתרון שתי המדינות. בקרב הפלסטינים, רוב ברור מקרב תומכי פת"ח (70%) אמרו שיתמכו במעשה או בדיבור, לעומת 13% בלבד שאמרו שיצהירו על התנגדותם. בקרב האליטות תומכות חמאס נמצאה תמונה הפוכה: רק 14% אמרו שיתמכו בהסכם בהצהרותיהם, לעומת 40% שאמרו שידברו ויפעלו נגדו. בקבוצות האחרות נמצא מעין איזון:

36% מהבלתי מזדהים ו-38% מבין תומכי המפלגות האחרות אמרו שיתמכו בהסכם בהצהרותיהם, לעומת 30% מתומכי המפלגות האחרות ו-29% מהבלתי מזדהים שהודיעו כי יתנגדו להסכם בהצהרותיהם.

בקרב הישראלים, רוב נמצא רק בקרב אנשי השמאל (55%), אשר הודיעו שיתמכו בהסכם בהצהרותיהם, לעומת 10% מהם שאמרו כי יתנגדו. בקרב הימין, 42% אמרו שידברו ויפעלו נגד ההסכם ורק 16% אמרו שיצהירו על תמיכתם. בקרב אנשי מרכז, 33% אמרו שידברו ויפעלו בעד ההסכם ורק 29% אמרו שיצהירו או יפעלו נגדו. אמנם רק רבע מאנשי המרכז בישראל הודיעו שיפעלו למען ההסכם, אך גם ממצא מזה מאשש נתונים קודמים המראים שאחוז גדול יותר של אנשי מרכז תומך בפתרון שתי המדינות לעומת אלו המתנגדים לו באופן אקטיבי (במקרה זה השיעור הראשון גדול פי שלושה מהשני).

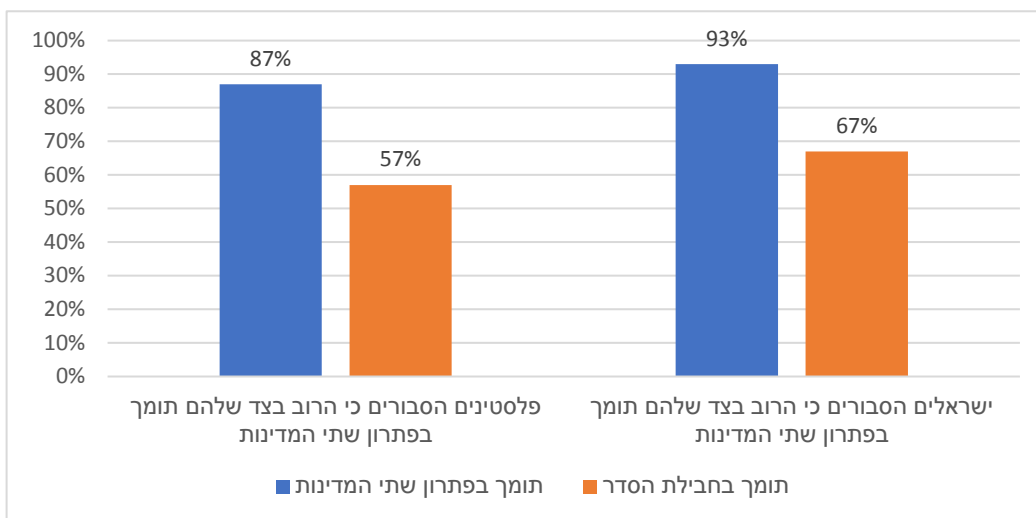
אילו סקרים היו מראים שרוב הפלסטינים תומכים בחבילה המלאה של הסכם השלום כולל הסכם שלום אזורי על פי המתווה של יוזמת השלום הערבית, האם היית פועל ומצהיר על התנגדות להסכם כזה, על תמיכה בו, או שלא היית נוקט כל צעד?

	פלסטינים			ישראלים			
	חמאס	מפלגות אחרות	בלתי מזדהים	פת"ח	ימין	מרכז	
פועל/מדבר נגד	40%	30%	29%	13%	42%	29%	10%
פועל/מדבר בעד	34%	38%	36%	70%	16%	33%	55%
לא עושה דבר	26%	30%	28%	14%	30%	33%	29%
לא יודע / אין תגובה	0%	2%	8%	2%	12%	6%	6%

(3) זיקות בין עמדות:

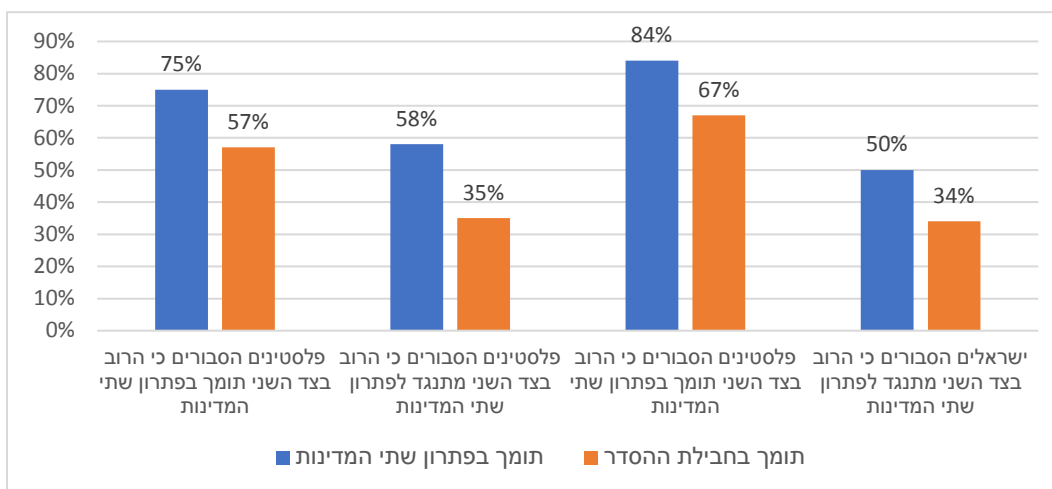
1. אלו הסבורים שרוב הציבור בצד שלהם תומך בפתרון שתי המדינות באופן כללי, יתמכו בעצמם בפתרון זה ובחבילה המפורטת ליישומו בסבירות גבוהה יותר. אלו הסבורים שרוב הציבור בצד שלהם אינו תומך בפתרון שתי המדינות באופן כללי, יתמכו בעצמם בפתרון זה ובחבילה המפורטת ליישומו בסבירות נמוכה יותר.

תרשים 1: השפעה של הידיעה על כך שרוב הציבור בצד של הנשאל תומך בפתרון שתי המדינות.

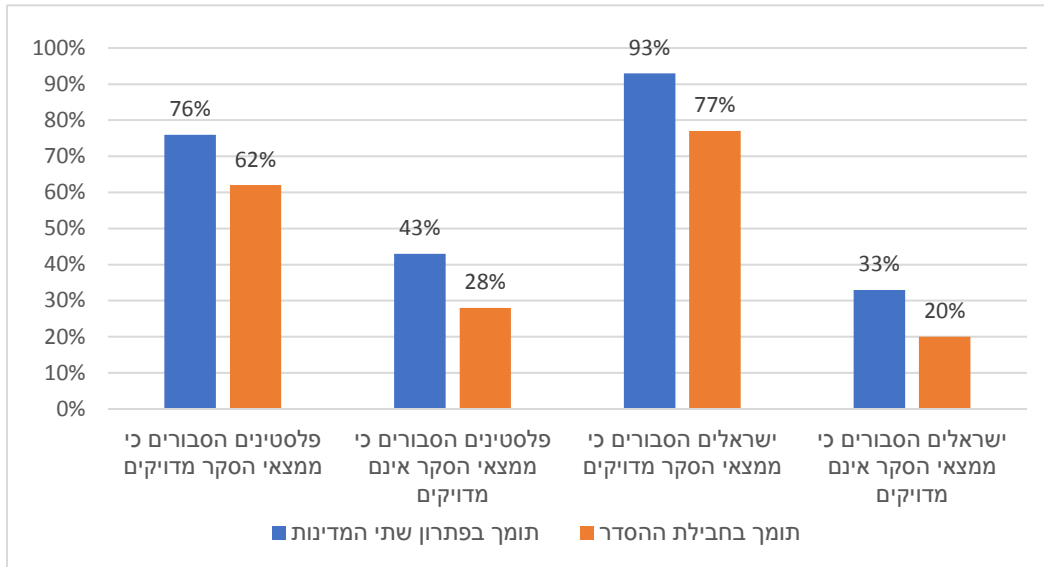
2. אלו הסבורים שרוב הציבור בצד השני תומך בפתרון שתי המדינות, יתמכו בעצמם בפתרון זה ובחבילה המפורטת ליישומו בסבירות גבוהה יותר. אלו הסבורים שרוב הציבור בצד השני אינו תומך בפתרון שתי המדינות, יתמכו בעצמם בפתרון זה ובחבילה המפורטת ליישומו בסבירות נמוכה יותר.

תרשים 2: השפעה של הידיעה על כך שרוב הציבור בצד השני תומך בפתרון שתי המדינות.

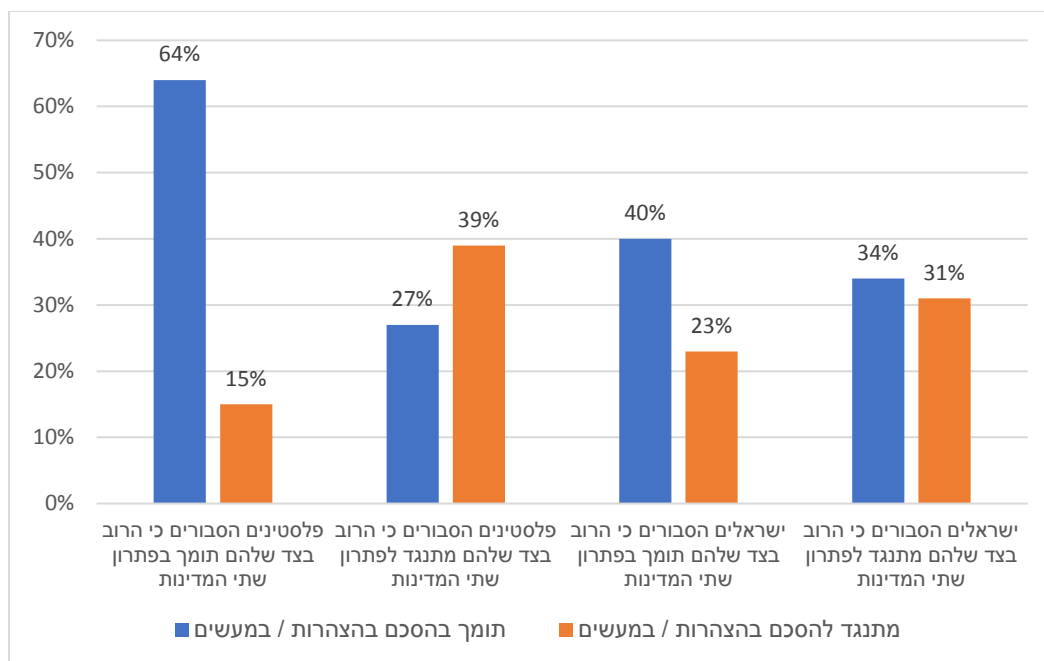
3. אלו הסבורים שהסקרים המראים תמיכה ישראלית ופלסטינית בפתרון שתי המדינות נאמנים למציאות, יתמכו בעצמם בפתרון זה ובחבילה המפורטת ליישומו בסבירות גבוהה יותר. אלו הסבורים שסקרים אלו אינם נאמנים למציאות, יתמכו בעצמם בפתרון זה ובחבילה המפורטת ליישומו בסבירות נמוכה יותר.

תרשים 3: השפעה של מידת האמון בסקרי דעת קהל המציגים תמיכה פלסטינית וישראלית בפתרון שתי המדינות ובחבילת היישום על עמדות המשתתפים.

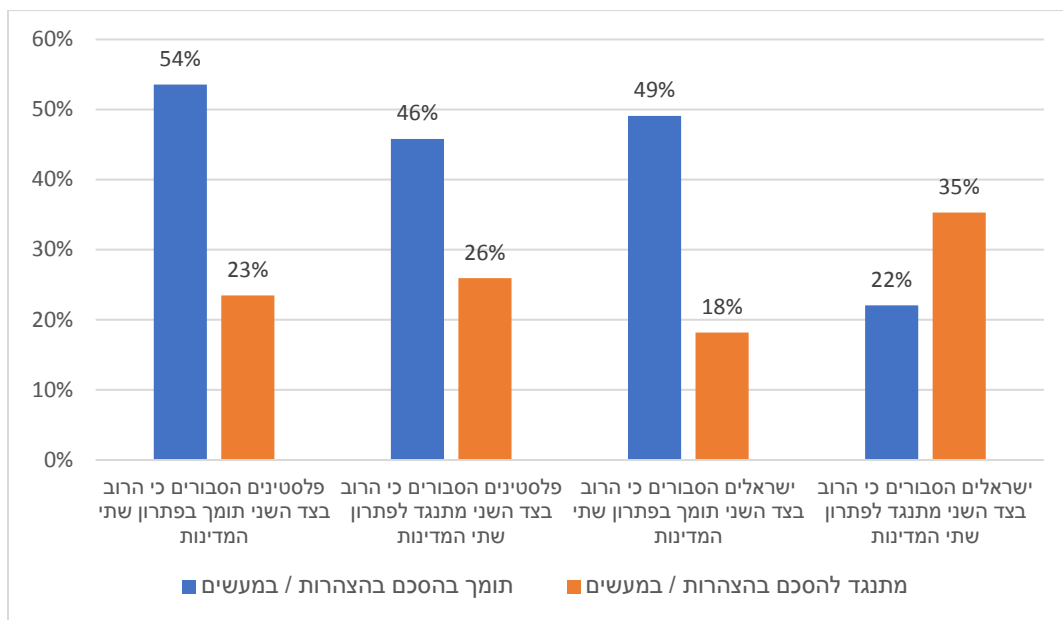
4. הנכונות להביע תמיכה פומבית בפתרון שתי המדינות גבוהה הרבה יותר בקרב אלו המאמינים שרוב הציבור בצד שלהם תומך בפתרון שתי המדינות לעומת אלו הסבורים שרוב הציבור בצד שלהם מתנגד לפתרון זה. בדומה, הנכונות להביע תמיכה פומבית בפתרון שתי המדינות גבוהה הרבה יותר בקרב אלו המאמינים שהסקרים המשקפים תמיכה בפתרון שתי המדינות בקרב הציבורים בשני הצדדים אכן משקפים את המציאות, לעומת אלו הסבורים שסקרים אלו אינם מהווים שיקוף נאמן של המציאות.

תרשים 4: השפעה של האמונה שרוב הציבור בצד של הנשאל תומך בפתרון שתי המדינות על הנכונות להביע תמיכה פומבית בפתרון זה.

5. הנכונות להביע תמיכה פומבית בפתרון שתי המדינות גבוהה הרבה יותר בקרב אלו המאמינים שרוב הציבור בצד השני תומך בפתרון שתי המדינות לעומת אלו הסבורים שרוב הציבור בצד השני מתנגד לפתרון זה.

תרשים 5: השפעה של האמונה שרוב הציבור בצד השני תומך בפתרון שתי המדינות על הנכונות להביע תמיכה פומבית בפתרון זה.

6. הנכונות להביע תמיכה פומבית בפתרון שתי המדינות גבוהה הרבה יותר בקרב אלו המאמינים שהסקרים המשקפים תמיכה בפתרון שתי המדינות בקרב הפלסטינים והישראלים אכן משקפים את המציאות, לעומת אלו הסבורים שסקרים אלו אינם מהווים שיקוף נאמן של המציאות.

תרשים 6: השפעה של מידת האמון בסקרי דעת קהל המציגים תמיכה פלסטינית וישראלית בפתרון שתי המדינות ובחבילת

היישום על הנכונות להביע תמיכה פומבית בפתרון שתי המדינות.

